

Ege Türel

KAZANDIRMANIN HUKUKİ SEBEBİ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	V
ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM HUKUKİ SEBEP KAVRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ

I. Genel Olarak.....	3
II. Roma Hukukunda Borcun Hukuki Sebebi	4
A. Genel Olarak	4
B. Roma Hukuku Sözleşmeler Sisteminin Tanıtımı.....	4
C. Şekilci Borçlandırıcı İşlem Stipulationun Hukuki Sebebi.....	6
1. Ana Hatlarıyla Stipulatio	6
2. Stipulationun Hukuki Sebebi.....	7
a. Genel Olarak	7
b. Condictio Davası.....	8
c. Querela Non Numeratae Pecuniae	9
D. Diğer Sözleşmelerde Hukuki Sebebin Görünümü.....	11
1. Bir Şeyle Kurulan Sözleşmelerde (Contractus Re) Hukuki Sebep.....	11
2. Salt Uyuşmayla Kurulan Sözleşmelerde (Contractus Ex Consensu) Hukuki Sebep.....	11
E. Roma Sözleşmeler Sisteminin Genişlemesi.....	12
1. Genel Olarak Datio Ob Rem Kavramı.....	12

2. Devredenin amacı: res veya causa.....	13
a. Res ve causa kavramları arasındaki fark	13
b. Amacın niteliği.....	16
(1) Karşı edim niteliği taşımayan amaçlar.....	16
(2) Amacın karşı edim niteliği taşıdığı hâller.....	17
III. Roma Hukuku'nda Tasarruf İşlemlerinin Hukuki Sebebi.....	18
A. Şekilci Tasarruf İşlemleri	18
1. Mancipatio.....	18
2. In Iure Cessio	19
B. Traditio.....	20
1. Genel Olarak traditio ve iusta causa	20
2. Iusta Causanın Eksikliğinin Traditioya Etkisi.....	23
3. Devir Teorileri	24
a. Causa vera (gerçek sebep) teorisi.....	24
b. Animus dominii transferendi teorisi	24
c. Soyut teori	25
d. Değerlendirme.....	25
IV. Roma Hukukunda Hukuki Sebebin Çeşitli Görünümleri.....	27
V. Orta Çağ Hukukunda Hukuki Sebep Kavramı	28
A. Genel Olarak.....	28
B. Borcun Doğumu Bakımından Causanın Varlığı Sorunu: Causa Stipulationis	28
C. Ex Nudo Pacto Non Actio Oritur (Çıplak Anlaşmadan Dava Doğmaz) İlkesi ve Causa Doktrini	29
1. Pactum Nudum – Pactum Vestitum Ayrımı	29
2. Causa Doktrini.....	31
a. Vestimentum Olarak Causa.....	31
b. Causa Finalis – Causa Impulsiva Ayrımı	32

İKİNCİ BÖLÜM
KAZANDIRMANIN HUKUKİ SEBEBİ VE
SEBEBE BAĞLILIK REJİMLERİ

I.	Kazandırma ve Kazandırıcı İşlemler	37
A.	Kazandırma ve Kazandırıcı İşlem Kavramları	37
1.	Kazandırma Kavramı.....	37
a.	Tanım.....	37
b.	Karşılıklı-Karşılıksız Kazandırma Ayrımı.....	38
2.	Kazandırmada Bulunan ve Kazandırma Lehtarı.....	38
3.	Kazandırıcı İşlemler.....	40
a.	Genel Olarak	40
b.	Borçlandırıcı İşlem.....	41
	(1) Tanım.....	41
	(2) Borçlandırıcı İşlemin Yapılışı	41
c.	Tasarruf İşlemi	42
	(1) Tanım.....	42
	(2) Tasarruf Yetkisi.....	43
	(3) Tasarruf İşleminin Yapılışı	43
	i. Genel Olarak	43
	ii. Tasarruf Sözleşmesi.....	44
	iii. Aynî Sözleşme	44
	(4) Tasarruf İşleminin Konusu	46
	i. Hakkın Sona Erdirilmesi.....	46
	ii. Hakkın Devri.....	47
	iii. Hakkın Sınırlanması.....	47
	iv. Hakkın İçeriğinin Değiştirilmesi	48
B.	Kazandırmanın Hukuki Sebebinin Kazandırmaya Etkisi	48
II.	Hukuki Sebep Kavramı	49
A.	Genel Olarak	49
B.	Öğretide Hukuki Sebebin Tanımları.....	51
C.	Tanım ve Hukuki Sebebin Unsurları.....	54

1. Tanım.....	54
2. Kazandırmada Bulunanın Amacı.....	55
3. Amaç Üzerine Anlaşma (Sebepl Anlaşması).....	57
4. Hukuki Sebebin Niteliği.....	59
III. Hukuki Sebepl Kavramının Benzer Kavramlarla İlişkisi.....	61
A. Genel Olarak.....	61
B. Gerek Teorisi (Voraussetzung).....	61
C. İşlem Temeli (Geschäftsgrundlage).....	63
D. Saik.....	65
E. Koşul.....	66
F. Değerlendirme.....	67
IV. Sebepl Bağlılık-Sebeplten Soyutluk Rejimleri ve Kanun Sistematiği...69	
V. Sebepl Bağlılık – Sebeplten Soyutluk Rejimleri.....	71
A. Sebepl Bağlı Hukuki İşlemler.....	71
1. Tanım.....	71
2. Sebepl Bağlı Borçlandırıcı İşlemler.....	71
3. Sebepl Bağlı Tasarruf İşlemleri: Taşınmaz Devri ve Taşınmaz Üzerinde Sınırlı Aynî Hak Kurulması.....	73
B. Sebeplten Soyut Hukuki İşlemler.....	73
1. Sebeplten Eksik Soyut Hukuki İşlemler.....	73
a. Tanım.....	73
b. Sebeplten Eksik Soyut Borçlandırıcı İşlem: Sebepl Gösterilmeyen Borç Tanıması.....	74
(1) Sebepl Gösterilmeyen Borç Tanımasının Hukuki Niteliği.....	74
(2) Sebepl Gösterilmeyen Borç Tanımasının Soyutluğu ve Borçlunun Savunma İmkânları.....	76
c. Sebeplten Eksik Soyut Tasarruf İşlemleri.....	77
(1) Genel Olarak.....	77
(2) Alacağın Devri.....	77
(3) İbra.....	79

(4) Taşınır Mülkiyetinin Devri	79
2. Sebepden Tam Soyut Hukuki İşlemler	81
a. Tanım	81
b. Borcun Üstlenilmesi	81
c. Teminat Amaçlı Garanti Sözleşmeleri.....	82
d. Kambiyo Senedi	83
e. Terkin.....	83

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
HUKUKİ SEBEPTEN MEYDANA
GELEBİLECEK AKSAKLIKLAR VE BUNUN
KAZANDIRICI İŞLEME ETKİSİ

I. Kazandırmanın Hukuki Sebebinin Geçerli Olmaması.....	85
A. Hukuki Sebebin Hukuka veya Ahlaka Aykırı Olması	85
1. Hukuka veya Ahlaka Aykırı Amacın Sebep Anlaşmasına Dâhil Edilmesi.....	86
2. Eksik Soyut İşlemlerde Sebebin Hukuka veya Ahlaka Aykırı Olması	86
B. Bazı Eksik/Tabii Borçların İfası Amacıyla Yapılan Kazandırmalar.....	87
1. Kumar ve Bahis Borcunun İfası Amacıyla Yapılan Kazandırmalar.....	87
2. Evlenme Simsarlığından Doğan Borçların İfası Amacıyla Yapılan Kazandırmalar	88
3. Ahlaki Bir Görevin Yerine Getirilmesi Amacıyla Yapılan Kazandırmalar.....	88
4. Zamanaşımına Uğramış Borçların İfası Amacıyla Yapılan Kazandırmalar.....	89
II. Kazandırmanın Hukuki Sebebinin Var Olmaması.....	89
A. Genel Olarak.....	89
B. Sebebe Bağlı Hukuki İşlemlerde Sebebin Var Olmaması.....	90

1. Sebebe Bağlı Borçlandırıcı İşlemlerde Sebebin Var Olmaması.....	90
2. Sebebe Bağlı Tasarruf İşlemlerinde Sebebin Var Olmaması.....	91
C. Sebepden Eksik Soyut İşlemlerde Sebebin Var Olmaması.....	93
1. Genel Olarak.....	93
2. Sebepden Eksik Soyut Borçlandırıcı İşlemlerde Sebebin Var Olmaması.....	93
3. Sebepden Eksik Soyut Tasarruf İşlemlerinde Sebebin Var Olmaması.....	94
4. Borçlanılmamış Edimin İfası.....	96
III. Kazandırmanın Hukuki Sebebinin Ortadan Kalkması	98
IV. Kazandırmanın Hukuki Sebebinin Gerçekleşmemesi.....	100
A. Genel Olarak.....	100
B. Karşı Edim Niteliğindeki Sebebin Gerçekleşmeme Hâlleri	102
1. Sonraki İfa İmkânsızlığı.....	102
a. Borçlunun Sorumlu Tutulamayacağı Nedenlerle İmkânsızlık.....	102
b. Borçlunun Sorumlu Tutulabileceği Sebeplerle İmkânsızlık.....	104
2. Temerrüt	105
C. Sebebin Gerçekleşmemesi Hâlinde Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Talepler.....	106
1. Genel Olarak.....	106
2. Tasarruf İşlemi Vasıtasıyla Yapılan Kazandırmanın Sebebinin Gerçekleşmemesi.....	107
3. Borçlandırıcı İşlem Vasıtasıyla Yapılan Kazandırmanın Sebebinin Gerçekleşmemesi.....	108
D. Sebebin Gerçekleşmemesi Hâlinde Aşırı İfa Güçlüğünden Doğan Talepler	112
1. TBK md. 138'in Uygulama Alanı	112
a. Genel Olarak.....	112
b. TBK md. 138'in Tamamlayıcı Niteliği.....	114

c. Sebebin Gerçekleşmemesi Hâlinde TBK md. 138'in Uygulanması.....	115
2. Aşırı İfa Güçlüğü'nün Uygulanma Şartları ve Sebep Anlaşması	116
a. Öngörülemeyen ve Olağanüstü Yeni Durumun Varlığı...	117
b. Yeni Durumun Borçludan Kaynaklanmaması.....	119
c. İfanın İstenmesinin Dürüstlük Kuralına Aykırı Olması ..	120
d. Borcun Henüz İfa Edilmemiş veya İhtirazi Kayıtlı İfa Edilmiş Olması	120
SONUÇ	123
KAYNAKÇA.....	127